

חינוך לחיים

פרשת חוקת

שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים" - אמר להם המורים, סרבים לשון יוני. שוטים מורים את מוריהם. שואל רבי יהושע טרונק מקוטנא, למה השתמש משה בלשון יוונית, וכי חסר היה ביטוי בלשון הקודש? וההסבר הוא, בחכמה האלוקית, בידיעת והבנת התורה, הדורות הולכים ומתמעטים "אם הראשונים כבני אדם - אנו כחמורים" (שבת קי"ב). אבל בחכמה יוונית, במדעי הטבע והעולם, נראה ההיפך, המדעים מתפתחים ומתקדמים בכל דור ודור. חכמת התורה אין מקורה משכל אנושי, כי "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע", ולכן כל כמה שמרחקים מהמעמד הנעלה הזה, מתרחקים מהשורשים. לא כן חכמות הטבע שמקורה מהשכל האנושי שמתפתח והולך בכל דור, שבהם יכול להיות שהתלמידים האחרונים עולים על הראשונים ומורים את מוריהם. ולכן אמר משה "שוטים מורים את מוריהם", התנהגות כזאת, ללמד את המורים, הולמת חכמה יוונית, לא חכמת התורה.

ובאותו ענין על הפס' - "אם נתן נתן את העם הזה בידו" ידוע דברי חז"ל שכאשר הסתלקו ענני הכבוד עם פטירתו של אהרן הכהן, חשבו העמלקים שניתנה רשות להלחם עם ישראל כי אין מה שיגן עליהם, אך פחדו שעם ישראל יתפללו על הניצחון ותפילתם תענה לכן שינו העמלקים את לשונם לכנענית כדי שיתפללו עם ישראל על כנענים ולא על העמלקים, אך ישראל ראו שמצד א' לשונם כנענית אבל לבושם של עמלקים ולא ידעו איך להתפלל אמרו: נתפלל סתם וזהו שנא' "נתן את העם הזה" והשאלה זועקת מדוע לא התחפשו לגמרי??? שיישנו גם את שפתם וגם את לבושם ואז לא היה ספק לישראל כי הכל היה כנענים - ואז לא היו נענים (ח"ו)??

מתרץ החידושי הרי"ם תירץ נפלא שאילו היו משנים גם את לשונם וגם לבושם ולו גם זמנית רק כדי לעבוד על עם ישראל, אזי היו נהפכים באמת לכנענים !!! וממילא שהיו עם ישראל מתפללים על הכנענים היתה תפילתם מועילה כי הם כנענים ממש!!! מכאן נלמד את השפעתה הגדולה, העמוקה והמהותית של שינוי הלשון והלבוש!!! עם ישראל במצרים שמרו על ייחודם משום שלא שינו את לבושם, שפתם ושמותם, אומנם התדרדרו למ"ט שערי טומאה אך השפה והלבוש היוו בלם, עצרו את הסחף ובזכות זה היה הגאולה. גם עלינו מופעלים לחצי החברה, כל התרבות שמסביבנו משפיעה ומדרדרת. והבלם אחד הוא: שמירה על לשון נקיה ועדינה בלי כל ביטויי רחוב צורמים והקפדה על לבוש צנוע המתאים לבני מלכים. הדברים נאמרים במיוחד בתחילת חופשת הקיץ וטיוליו שהסכנה גדולה שבעתים שלא נפרוק עול מבחינת הלבוש וההתנהגות והשפה הנקייה

ובמיוחד על ההורים ואנשי החינוך להקפיד כי כידוע מתחבטים המפרשים מה הייתה התביעה כנגד משה רבינו במי מריבה. הרמב"ם מסביר שעניינם של ישראל היו נשואות למשה רבינו ללמוד מכל מעשה שלו, וכאשר תבעו מים מרוב צמאונם והוא כעס - ולא היה צריך לכעוס, כי לא היה כאן מקום להקפדה - למדו שמותר לכעוס על לא דבר ועל זה ה' כעס. כי מי שיודע שהעניינים נשואות אליו, ללמוד מאורחותיו, חייב להקפיד על כל תנועה, לשלוט ברגשותיו, לבלום כל פרצה ולמדוד כל תגובה!! כל ראש משפחה וכל מורה בישראל הוא "כמשה רבינו" לבני-תלמידיו. העניינים נשואות אליו בוחנות אותו ללמוד מדרכו ואורחותיו.

ואל יאמר אדם, לי זה לא יקרה, אני כבר מושלם ומסודר כי אנו רואים על הפס' "אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול, ונתתם אותה אל אלעזר הכהן והוציא אותו אל מחוץ למחנה": לימוד גדול בעבודת ה' שיש ללמוד מכאן! "אשר אין בה מום" אדם שרואה את עצמו כאילו הגיע כבר לשלימות ואין בו שום פגימה ומגרעת, אין בו מום כלל, הרי זה סימן מובהק "אשר לא עלה עליה עול" - אשר לא עליו עדיין עול מלכות שמים! ואדם כזה צריך להתקרב אל צדיקי הדור "ונתתם אותה אל אלעזר הכהן", ויכיוו לו שעדיין הוא שרוי "מחוץ למחנה" ועוד לא התחיל בעבודת ה' מאומה...

ועל משקל זה פירש הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זי"ע באופן מופלא את הגמרא (ברכות יז.) "מרגלא בפומיה דרב, לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, ונהנין מזיו השכינה". ואמר הרה"ק מסדיגורא זי"ע: יודעים אתם באיזה זכות יזכו הצדיקים לשבת עם אותם "עטרותיהם"? בזכות "בראשיהם" משום שכל ימי חייהם, החזיקו את עצמם, שהם בראשית העבודה. עדיין לא השיגו מאומה. מתוך כך, עמלו ללא הרף, ללא ליאות, להשיג השגות גבוהות ביותר. על ידי זה, יצרו לעצמם את ה"עטרות" הנשגבות!...

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com